

AFRYKAŃSKI POMÓR ŚWIŃ ORAZ GRYPA PTAKÓW

GRZEGORZ WEGIERA

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII W POZNANIU

CZYNNIK ZAKAŹNY

ASF	HPAI
Wirus afrykańskiego pomoru świń	Wirus grypy typu A
Wydalany z krwią, wydaliniami i wydzielinami	Wydalany w wydaliniach, wydzielinach i powietrzem
Wirus przeżywa w kale kilkanaście dni, we krwi 3 miesiące, w gnijących zwłokach 6 miesięcy. W zamrożonym mięsie ponad dwa lata. W temp. 60 stopni ginie po 20 minutach. Wrażliwy na środki dezynfekcyjne: virkon, podchloryn sodu	Wirus przeżywa ponad miesiąc w środowisku, odporny na niskie temperatury, kilka miesięcy przeżywa w zamrożonym mięsie. Wrażliwy na środki dezynfekcyjne i obróbkę termiczną
Do zakażeń dochodzi przez kontakt bezpośredni, pośredni	Do zakażeń dochodzi przez kontakt bezpośredni, pośredni, drogą kropelkową i przez powietrze

OBJAWY CHOROBY

ASF	HPAI
nagłe padnięcia świń, wzrost wewnętrznej ciepłoty ciała (do 40,5–42°C), sinica skóry uszu, brzucha i boków ciała, drobne, lecz liczne wybroczyny w skórze, zaczerwienienie skóry widoczne zwłaszcza na końcach uszu, ogona i kończynach, duszność, pienisty wypływ z nosa, wypływ z worka spojówkowego, biegunka – często z domieszką krwi, wymioty, niedowład zady, objawy nerwowe w postaci podniecenia, drgawek mięśni i skurczów kloniczno-tonicznych, ronienia u prośnych macior;	objawy kliniczne to depresja, silne łzawienie, kichanie, duszność, obrzęk zatok podoczodołowych, sinica grzebienia i dzwonek, obrzęk głowy, nastroszenie piór, biegunka, objawy nerwowe; gwałtowny spadek lub zatrzymanie produkcji jaj, skorupy miękkie, ostatnie jaja zwykle bez skorup; w nadostrych i ostrych przypadkach padnięcia są nagłe, bez widocznych objawów lub w ciągu 24–48 godzin od pierwszych objawów. Śmiertelność może dochodzić do 100%.

HPAI ZAPOBIEGANIE – BIOASEKURACJA

1. Zakazuje się:

- a) pojenia drobiu oraz ptaków utrzymywanych przez człowieka wodą ze zbiorników, do których dostęp mają dzikie ptaki,
- b) wnoszenia i wwożenia na teren gospodarstwa, w którym jest utrzymywany drób, zwłok dzikich ptaków lub tusz ptaków łownych

2. nakazuje się:

- a) utrzymywanie drobiu w sposób ograniczający jego kontakt z dzikimi ptakami,
- b) zgłaszanie do powiatowego lekarza weterynarii miejsc, w których jest utrzymywany drób lub inne ptaki, z wyłączeniem ptaków utrzymywanych stale w pomieszczeniach mieszkalnych,
- c) utrzymywanie drobiu w sposób wykluczający jego dostęp do zbiorników wodnych, do których dostęp mają dzikie ptaki,

HPAI ZAPOBIEGANIE – BIOASEKURACJA

- d) przechowywanie paszy dla ptaków w sposób zabezpieczający przed kontaktem z dzikimi ptakami oraz ich odchodami,
- e) karmienie i pojenie drobiu oraz ptaków utrzymywanych w niewoli w sposób zabezpieczający paszę i wodę przed dostępem dzikich ptaków oraz ich odchodami,
- f) wyłożenie mat dezynfekcyjnych przed wejściami i wyjściami z budynków inwentarskich, w których jest utrzymywany drób, w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wyjść z tych budynków – w przypadku ferm, w których drób jest utrzymywany w systemie bezwybiegowym,
- g) stosowanie przez osoby wchodzące do budynków inwentarskich, w których jest utrzymywany drób, odzieży ochronnej oraz obuwia ochronnego, przeznaczonych do użytku wyłącznie w danym budynku – w przypadku ferm, w których drób jest utrzymywany w systemie bezwybiegowym,
- h) stosowanie przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą drobiu zasad higieny osobistej, w tym mycie rąk przed wejściem do budynków inwentarskich,
- i) oczyszczanie i odkażanie sprzętu i narzędzi używanych do obsługi drobiu przed każdym ich użyciem,

HPAI ZAPOBIEGANIE – BIOASEKURACJA

j) powstrzymanie się przez osoby, które w ciągu ostatnich 72 godzin uczestniczyły w polowaniu na ptaki łowne, od wykonywania czynności związanych z obsługą drobiu,

k) dokonywanie codziennego przeglądu stad drobiu wraz z prowadzeniem dokumentacji zawierającej w szczególności informacje na temat liczby padłych ptaków, spadku pobierania paszy lub nieśności

ASF ZAPOBIEGANIE – BIOASEKURACJA

Nakazuje się

- 1) utrzymywanie świń w gospodarstwie: a) w sposób wykluczający kontakt ze zwierzętami wolno żyjącymi i ze zwierzętami domowymi, b) w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, w których są utrzymywane tylko świny, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne;
- 2) sporządzenie przez posiadaczy świń spisu posiadanych świń, z podziałem na prosięta, warchlaki, tuczniki, lochy, loszki, knury i knurki, oraz bieżące aktualizowanie tego spisu;
- 3) karmienie świń paszą zabezpieczoną przed dostępem zwierząt wolno żyjących oraz domowych;
- 4) wyłożenie mat dezynfekcyjnych odpowiednio przed:
 - a) wejściami do gospodarstwa, w którym są utrzymywane świny, i wyjściami z tego gospodarstwa oraz przed wejściami do budynków lub pomieszczeń, w których są utrzymywane świny, i wyjściami z tych budynków lub pomieszczeń, przy czym szerokość wyłożonych mat powinna być nie mniejsza niż szerokość danego wejścia lub wyjścia, a długość – nie mniejsza niż 1 m,
 - b) wjazdami do gospodarstwa, w którym są utrzymywane świny, i wyjazdami z tego gospodarstwa, przy czym szerokość wyłożonych mat powinna być nie mniejsza niż szerokość wjazdów i wyjazdów, a długość – nie mniejsza niż obwód największego koła środka transportu wjeżdżającego lub wyjeżdżającego z tego gospodarstwa
- – a także stałe utrzymywanie tych mat w stanie zapewniającym utrzymanie skuteczności działania środka dezynfekcyjnego;

ASF ZAPOBIEGANIE – BIOASEKURACJA

4a) wykonywanie czynności związanych z obsługą świń wyłącznie przez osoby, które wykonują te czynności tylko w danym gospodarstwie;

5) stosowanie przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń, przed rozpoczęciem tych czynności, środków higieny niezbędnych do ograniczenia ryzyka szerzenia się afrykańskiego pomoru świń, w tym mycie i odkażanie rąk oraz oczyszczanie i odkażanie obuwia;

6) bieżące oczyszczanie i odkażanie narzędzi oraz sprzętu wykorzystywanych do obsługi świń;

7) używanie przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń odzieży ochronnej oraz obuwia ochronnego przeznaczonego wyłącznie do wykonywania tych czynności;

8) prowadzenie rejestru środków transportu do przewozu świń, paszy lub produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego wjeżdżających na teren gospodarstwa oraz rejestru wejść osób do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnię;

9) uniemożliwienie osobom postronnym wchodzenia do budynków, w których są utrzymywane świnię;

10) wdrożenie programu monitorowania i zwalczania gryzoni.

ASF ZAPOBIEGANIE – BIOASEKURACJA

Zakazuje się:

- 1) karmienia świń zielonką lub ziarnem pochodzącymi z obszaru objętego ograniczeniami lub obszaru zagrożenia, chyba że tę zielonkę lub to ziarno poddano obróbce w celu unieszkodliwienia wirusa *afrykańskiego pomoru świń* lub składowano w miejscu niedostępnym dla dzików co najmniej przez 30 dni przed ich podaniem świniom;
- 2) wykorzystywania w pomieszczeniach, w których są utrzymywane świnie, słomy na ściółkę dla zwierząt pochodzącej z obszaru objętego ograniczeniami lub obszaru zagrożenia, chyba że tę słomę poddano obróbce w celu unieszkodliwienia wirusa *afrykańskiego pomoru świń* lub składowano w miejscu niedostępnym dla dzików co najmniej przez 90 dni przed jej wykorzystaniem;
- 3) prowadzenia uboju świń w celu produkcji mięsa na użytek własny innych niż utrzymywane w tym gospodarstwie.
- 4) wnoszenia i wwożenia na teren gospodarstwa, w którym są utrzymywane świnie, zwłok dzików, tusz dzików, części tusz dzików i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, pochodzących z dzików oraz materiałów i przedmiotów, które mogły zostać skażone wirusem *afrykańskiego pomoru świń*;
- 5) wykonywania czynności związanych z obsługą świń przez osoby, które w ciągu ostatnich 72 godzin uczestniczyły w polowaniu na zwierzęta łowne lub odłowie takich zwierząt.

ZWALCZANIE ASF I HPAI

- W obu chorobach przebiega podobnie.
- Przy podejrzeniu choroby zakaźnej zwalczanej z urzędu PLW wydaje decyzję nakazowo – zakazową i podejmuje działania zmierzające do ustalenia choroby (próbki, dochodzenie epizootyczne, itd.)
- W przypadku potwierdzenia choroby
 - Wyznacza gospodarstwo jako ognisko choroby
 - Szacuje wartość zwierząt (dwóch rzeczoznawców z UG)
 - Nakazuje zabicie zwierząt wrażliwych na daną chorobę
 - Usunięcie zwłok zwierząt, produktów z i od zwierząt, uppz, paszy, ściółki
 - Odkazanie ściółki, pomieszczeń, narzędzi, środków transportu, rzeczy osób mających kontakt
 - Czasowo zakazuje osobom opuszczanie ogniska
 - Zakazuje obrotu zwierzętami

ZWALCZANIE ASF I HPAI

- W przypadku potwierdzenia choroby
 - Nakazuje posiadaczowi gospodarstwa podjęcie określonych działań w celu zabezpieczenia gospodarstwa przed przenikaniem czynnika zakaźnego;
 - Nakazuje podmiotom prowadzącym działalność w zakresie przetwarzania oraz wykorzystywania ubocznych produktów zwierzęcych unieszkodliwienie zwłok zwierzęcych w związku ze zwalczaniem chorób zakaźnych, produktów pozyskanych od tych zwierząt oraz przedmiotów, z którymi miały kontakt zabite zwierzęta;
 - Nakazuje podmiotom zajmującym się transportem zwierząt lub zwłok zwierzęcych ich transport do wskazanych miejsc;

ODSZKODOWANIA

- Za zabite zwierzęta przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa
- Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania produkty pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, jaja wylęgowe, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu
- Odszkodowanie określa się na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy rzeczoznawców.
- Odszkodowanie nie przysługuje jeżeli posiadacz zwierzęcia nie zastosował się do obowiązków określonych w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt lub obowiązków określonych w art. 42 ust. 1 pkt 1 lub w art. 43 ust. 1, lub obowiązków nałożonych na podstawie art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 3 oraz art. 47 ust. 1;

NAGRODA I ZWROT KOSZTÓW

- Osobom, którym nie przysługuje odszkodowanie, a które przyczyniły się do szybkiej likwidacji choroby zakaźnej, wojewódzki lekarz weterynarii, na wniosek powiatowego lekarza weterynarii, może przyznać nagrodę ze środków budżetu państwa
- Podmiotowi, który poniósł koszty związane z zabiciem lub ubojem zwierząt, transportowaniem zwierząt lub zwłok zwierzęcych albo unieszkodliwieniem zwłok zwierzęcych, wykonując nakazy, o których mowa w ust. 1 i 5, przysługuje ze środków budżetu państwa zwrot faktycznie poniesionych wydatków.

WSPÓŁPRACA W RAMACH OGNISKA CHOROBY

- Wójt (burmistrz, prezydent miasta) powołuje i odwołuje rzeczoznawców, o których mowa w ust. 3 i 6, oraz informuje o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii.
- Straż pożarna – pomoc w określaniu możliwości bezpiecznego wprowadzenia ludzi do obiektów po gazowaniu. Zabezpieczanie transportu uppz do zakładów utylizacyjnych
- Policja – Zabezpieczenie prewencyjne przy podejmowanych czynnościach zwalczania choroby oraz pomoc w spełnieniu zakazu opuszczania ogniska przez osoby które mogłyby przenieść wirusa oraz zabezpieczenie transportu uppz do zakładów utylizacyjnych
- ??? – pomoc przy zbieraniu i ładowaniu zwłok zwierząt, przy zabezpieczaniu obornika
- Dezynfekcja jest po stronie właściciela gospodarstwa – prawdopodobna duża trudność ze względu na koszty oraz znajomość podmiotów lub wiedza w stosowaniu preparatów. Najlepsze byłoby wykorzystanie profesjonalnej firmy DDD. PLW może pomóc w poszukiwaniu odpowiedniej firmy. Czy jest możliwa pomoc innych organizacji państwowych lub samorządowych?

OBSZAR ZAPOWIETRZONY I ZAGROŻONY

- W przypadku wyznaczenia ogniska choroby powiatowy lekarz weterynarii albo wojewoda określa:

- 1) obszar zapowietrzony o promieniu co najmniej 3 km,
- 2) obszar zagrożony sięgający co najmniej 7 km poza obszar zapowietrzony (10 km od ogniska),
- 3) sposób oznakowania obszaru zapowietrzonego i zagrożonego

- W obszarach może wprowadzić:

- 1) czasowe ograniczenia w przemieszczaniu się osób lub pojazdów;
- 3) czasowo zakazać organizowania:
 - a) widowisk, zgromadzeń, pochodów lub nakazać czasowe zawieszenie określonej działalności,
 - b) targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, polowań i odłowów zwierząt łownych;
- 4) ograniczyć przemieszczanie lub obrót albo zakazać przemieszczania lub obrotu zwierzętami niektórych gatunków, zwłokami zwierzęcymi, produktami, surowcami i produktami rolnymi lub paszami oraz innymi przedmiotami, które mogą spowodować szerzenie się choroby zakaźnej zwierząt;

OBSZAR ZAPOWIETRZONY I ZAGROŻONY

5) nakazać oczyszczanie, odkażanie, deratyzację i dezynsekcję miejsc przebywania zwierząt lub miejsc przechowywania i przetwarzania zwłok zwierzęcych, produktów, *środków żywienia zwierząt* 11 , a także oczyszczanie i odkażanie środków transportu;

6) nakazać podjęcie określonych działań w celu zabezpieczenia gospodarstwa przed przenikaniem czynnika zakaźnego;

7) nakazać zarządcom dróg publicznych wykładanie mat dezynfekcyjnych, a także ich utrzymywanie po wyłożeniu w stanie zapewniającym skuteczne działanie środka dezynfekcyjnego;

8) nakazać poszukiwanie padłych zwierząt;

Podmiotowi, który poniósł koszty związane z realizacją nakazów, o których mowa w pkt. 7) przysługuje ze środków budżetu państwa zwrot kosztów faktycznie poniesionych w związku z realizacją tych nakazów.

WSPÓŁPRACA I POTENCJALNE PROBLEMY

- Zarządcy dróg mają opisane zastosowanie mat (może lepsze byłyby bramki dezynfekcyjne – np. firma Sanitbiotech proponowała taką usługę)
- Policja – zwiększony zakres kontroli (patroli) w celu zapewnienia przestrzegania ograniczeń wskazanych w rozporządzeniu dotyczącym wyznaczenia obszarów zapowietrzonego i zagrożonego. Podmioty mogą świadomie łamać prawo w celu uzyskania korzyści.
- Samorządy – udział w poszukiwaniu padłych zwierząt, podnoszenie świadomości obywateli, „nadzór obywatelski”

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

